

Eerst willen we graag vermelden dat dit spel integraal gebaseerd is op Evers, M., Loman, E., Soerboer, W. Kinderkwaliteitspel. *Elk kind is kleurrijk*. Geleen: GGD Westelijke Mijnstreek.

1   Waarom dit spel spelen?

Het kinderkwaliteitspel is ontwikkeld vanuit een pedagogische visie op hulpverlening waarbij de verantwoordelijkheid van kinderen voor eigen daden centraal staan. In contact met de mensen doen kinderen ervaringen op die betrekking hebben op henzelf en hun kwaliteiten. De kinderkwaliteitskaarten kunnen kinderen helpen meer inzicht te krijgen in hun eigen kwaliteiten. Door te werken met deze kaartjes draag je zo bij aan de sociaal – emotionele ontwikkeling van kinderen en kunnen kinderen op deze manier een stukje sociaal weerbaarder worden gemaakt. Dit kan van groot belang zijn indien kinderen worden geconfronteerd met het fenomeen cyberpesten. Namelijk indien kinderen weten wat zij zelf als kwaliteit hebben en wat de andere kinderen als kwaliteit hebben, kunnen ze op deze manier misschien meer respect voor elkaar hebben en hieruit kan volgen dat men minder zal (cyber)pesten.

2   Kwaliteiten

2.1   Wat zijn kwaliteiten

Kwaliteiten zijn eigenschappen die tot de kern van een persoon behoren. Kwaliteiten ‘kleuren’ een mens: het is de specifieke sterke opvallende kant van iemand. Als we aan een persoon denken dan valt die kwaliteit vooral op. Voorbeelden zijn daadkracht, zorgzaamheid en enthousiasme. Het leren herkennen van kwaliteiten is nuttig om tot zelfkennis te komen. Inzicht in de eigen kwaliteiten kan verhelderend werken voor een persoon. Mensen die hun eigen kwaliteiten kennen, zijn inspirerend voor zichzelf en de omgeving waarin ze werken.

2.2   Waarom kinderkwaliteiten?

Jonge kinderen laten in hun doen en laten hun eigen kwaliteiten onverbloemd zien. Maar als we nadenken en schrijven over kinderen zijn we niet zo geneigd om dit te doen in kwaliteitstermen. Maar waarom zouden we het niet doen? In het dagelijkse leven praten we er immers wel over. Opvoeders vertellen bijvoorbeeld in team tegen elkaar over de kinderen in de leefgroep: hij is zo onbevangen, zo open, maar toch zo stoer, zo kwetsbaar, zo ... . Allemaal kwaliteiten die we heel gewoon vinden bij kinderen: zo zijn kinderen.

Positief zelfbeeld

Al in de jaren 80 wijst de Amerikaanse pedagoog Thomas Gordon op het belang van een opvoeding waarin kinderen een positief zelfbeeld ontwikkelen. Kinderen die een positief zelfbeeld hebben, zijn beter in staat relaties met andere kinderen op te bouwen en te onderhouden. Ze hebben meer zelfvertrouwen dan kinderen met een negatief zelfbeeld. Zelfvertrouwen, vertrouwen hebben in je eigen mogelijkheden is een belangrijk voorwaarde voor je als persoon goed te voelen.

In de praktijk van de opvoeding wordt, vaak onbewust, regelmatig de nadruk gelegd op wat kinderen niet goed doen. Bijvoorbeeld in de leefgroep worden kinderen naar de kamer verwezen wanneer ze ruzie maken met elkaar, maar deze kinderen krijgen niet altijd een complimentje als ze gezellig samen een gezelschapspel spelen. Voor het ontwikkelen van een positief zelfbeeld is het belangrijk dat er binnen de voorziening aandacht is voor positieve benadering van kinderen. Voor het creëren van momenten waarop kinderen worden bevestigd in wat ze goed kunnen, in wat hun kwaliteiten zijn. Op deze manier kan hun zelfvertrouwen en daarmee hun positieve zelfbeeld worden versterkt.

Zelfinzicht

Kinderen kunnen dus een positieve kijk op zichzelf ontwikkelen doordat ze positief benaderd worden door anderen. Maar daarnaast is het heel waardevol om je eigen kwaliteiten te (her)kennen. Door met kinderen over hun goede eigenschappen, hun kwaliteiten, te praten, krijgen ze inzicht in zichzelf.

Overigens leidt aandacht voor kwaliteiten niet alleen tot meer zelfinzicht. Kinderen leren ook oog te krijgen voor kwaliteiten van anderen. Dit is een belangrijke sociale vaardigheid die leidt tot herkenning en acceptatie van de ander.

2.3 Kinderkwaliteitenkaartjes

De kaartjes bieden een praktische werkwijze waarmee u als opvoeder/begeleider op een eenvoudige en niet gekunstelde wijze kinderen positieve aandacht kunt geven. De kinderen hebben een actieve bijdrage binnen deze methodiek. Ze benoemen hun eigen kwaliteiten en spreken erover. Deze kaartjes zijn een middel om met kinderen in gesprek te raken over het kind zelf. Zo mogelijk kan het gesprek daarna ook gaan over de inzet van deze kwaliteit in de leefgroep. Het is overigens uitdrukkelijk niet de bedoeling dat kinderen door het werken met kinderkwaliteitenkaarten een label krijgen of in een hokje geplaatst worden: kinderen zijn altijd meer dan de kwaliteit die op het kaartje staat.

3 Kinderkwaliteiten in de praktijk

3.1 Gebruiksmogelijkheden

Het inzetten van de kaartjes kan op alle mogelijke momenten en met verschillende doelen. We noemen er een aantal:

- Misschien worden er kinderen die zichzelf in de groep niet zo goed voelen en die wat extra positieve aandacht nodig hebben
- Het kan ook een middel zijn om een groepsgesprek op gang te brengen om op die manier de sfeer in een groep te verbeteren

3.2 Algemene gespreksopbouw

Welke reden u ook heeft om met de kaartjes te gaan werken, één ding is in ieder geval van belang: bedenk steeds vooraf wat het doel is van de activiteit. Er zijn een aantal vaste onderdelen die steeds terug horen te komen in een gesprek over kinderkwaliteiten:

a) Introductie van een gesprek

U vertelt waarom u dit gesprek wil voeren, wat het doel is van het gesprek en hoe lang het gesprek ongeveer zal duren.

b) Introductie van de kaartjes

U laat de kaartjes zien en legt uit waar ze voor bedoeld zijn.

c) “Spelregels” van een gesprek

De spelregels kunnen samen met de kinderen gemaakt worden, ook in een één – op – één gesprek. U legt expliciet uit dat het gaat om wat de kinderen vinden en dat u als opvoeder/ begeleider de antwoorden ook niet altijd weet.

d) Het gesprek

Voorbeelden voor een opbouw worden in de volgende paragrafen gegeven. (Zie 3.3 *Individueel gesprek* en 3.4 *Gesprek in een groep*)

e) De afronding

U rondt het gesprek af. U vraagt wat de kinderen van het gesprek vonden. Wellicht zijn er afspraken te maken of wil een kind nog iets kwijt.

3.3 Individueel gesprek

Als u een individueel gesprek wilt voeren, geldt in ieder geval de algemene gespreksopbouw. Aanvullend kunt u als volgt te werk gaan:

1. leg de kaartjes omgekeerd op tafel
2. laat het kind een kaartje trekken
3. geef het kind de gelegenheid om het kaartje te lezen en eventueel voor te lezen wat er staat
4. vraag aan het kind:
  - Wat zou deze kwaliteit betekenen?
  - Herken je deze kwaliteit bij jezelf?
  - Ben/heb/kan jij dat?
5. vraag dan door op de antwoorden die het kind geeft; bijvoorbeeld met de volgende vragen:
  - Wat vind je van deze kwaliteit?
  - Wanneer ben/heb jij deze kwaliteit?
  - Ken je andere kinderen die deze kwaliteit ook hebben?
  - Hoe kunnen we deze kwaliteit van jou in de groep zien?
  - Wat heb je nodig om deze kwaliteit (meer) te kunnen laten zien?
  - Stel je bent of hebt heel veel van deze kwaliteit: wat betekent dit voor jezelf en voor de opvoeders/begeleiders in de leefgroep en de andere kinderen uit de leefgroep?
6. als een kind zich niet aangesproken voelt door een kaartje, kan dit feit alleen al een aanknopingspunt zijn voor een gesprekje. U kunt dan bijvoorbeeld vragen stellen als:
  - Kun je vertellen waarom je denkt dat je deze kwaliteit niet nodig hebt?
  - Zou je anders zijn als je deze kwaliteit wel had? Hoe dan?
  - Zou je deze kwaliteit willen hebben? Waarom wel/ niet?
7. geef een kind altijd de mogelijkheid een ander kaartje te nemen

Mogelijke variaties

- Leg de kaartjes open op tafel en laat het kind een kaartje kiezen dat het beste bij hem of haar past.
- Laat het kind een kaartje kiezen dat hem of haar het meeste aanspreekt (dat hoeft dus niet per sé een kwaliteit te zijn die hij of zij denkt te hebben)

3.4 Gesprek in een groepje

Als de mogelijkheid bestaat om met een kleine groep (4 tot 8 kinderen) te werken, kan een groepsgesprek plaatsvinden met de kinderen over hun kwaliteiten. Kinderen kunnen dan aan de hand van de kaartjes vertellen over hun eigen kwaliteiten. Ook is het mogelijk om de kinderen een kaartje te laten kiezen voor elkaar. Op deze manier kunnen ze elkaar feedback geven.

De werkwijze van een groepsgesprek is vergelijkbaar met die van een individueel gesprek. Ook voor een groepsgesprek geldt in ieder geval de algemene gespreksopbouw. Daarnaast zijn er een aantal aanvullende aandachtspunten. Als u wilt dat de kinderen ook met elkaar in gesprek gaan, kunt u er het beste voor zorgen dat u als opvoeder/begeleider niet het middelpunt van het gesprek bent. U bent aanwezig als begeleider, niet als leider. Vooraf nodigt u de kinderen uit vragen aan elkaar te stellen. U kunt op de juiste momenten vragen stellen en vervolgens de kinderen weer aan het woord laten. Zo houdt u het gesprek gaande zonder zelf teveel aan het woord te zijn.

3.5 Met de hele groep

Het is vaak moeilijk om met de hele groep een gesprek te voeren waar iedereen zijn aandacht bij kan houden. Het is vaak lastiger om een echt gesprek te voeren, het leidt vaak tot een vraag – en – antwoord – spel tussen de leerkracht en enkele individuele leerlingen. Als u de kaartjes toch wilt gebruiken met de hele groep, is de schriftelijke variant een goed alternatief:

1. Geef ieder kind een willekeurig kaartje
2. Laat de kinderen het kaartje bekijken en geef ze de tijd om schriftelijk antwoord te geven op een aantal vragen. Voorbeelden van vragen:
  - Waaraan denk je als je deze kwaliteit leest?
  - Vind je dat deze kwaliteit ook bij jou past?
  - Wanneer/ in welke situatie komt deze kwaliteit naar voren?
  - Hoe kan de kwaliteit in de klas ingezet worden?
3. Als een kind niet weet wat het woord op het kaartje betekent, kunt u dat samen bespreken of een nieuw kaartje geven.
4. Ook hier geldt: mocht een kind zich niet aangesproken voelen door het kaartje, dan moet het de gelegenheid krijgen een ander kaartje te pakken
5. Laat de kinderen die willen kort iets vertellen over wat ze hebben opgeschreven. Daarbij krijgen ze de mogelijkheid vragen te stellen aan elkaar.

4 Aandachtspunten

Het is belangrijk om vooraf regels af te spreken vooraleer aan dit spel te beginnen. Het is dan ook noodzakelijk dat je als opvoeder/begeleider er strikt op toeziet dat deze regels worden uitgevoerd. Het gaat om regels als:

- Je laat elkaar uitpraten.
- Je lacht niemand uit.
- Je kwetst niemand moedwillig.
- Je valt niemand aan op wat hij of zij zegt.
- Je vraagt het als iets je niet duidelijk is.